

ZSIDÓ-KERESZTÉNY KAPCSOLATOK TÖRTÉNETÉNEK VÁZLATA_[II.]

kollokviumi és tanulmányi (vizsga)irodalom

Tanegységi ETR-kód: WTHÖ0931

Abbreviatúra: F = fakultatív

A tanegység teljesítésének formája: Az alábbi irodalom ismerte és vizsgán történő referálása. Három [F]-tétel választása nem [F]-tételek kiváltásával lehetséges.

Kollokviumi feltétel: az írásbeli feladatoknak a vizsga előtti (legkevesebb egy héttel megelőző) benyújtása.

1. A ZSIDÓ-KERESZTÉNY KAPCSOLATTÖRTÉNET GENEZISÉHEZ

Aranyszájú Szent János: Beszédek a zsidók ellen. Első beszéd. (Fordította, a bevezetést és a jegyzeteket írta: Vattamány Gyula.) Budapest: WJLF. [2005.] 69-104. [F] **Feladat:** írásbelileg elkészített kritikai ismertetés.

Czire Szabolcs: Jézus, a karizmatikus csodatevő próféta és tanító. Párbeszéd Vermes Géza Jézus-portréjával. In: Keresztény Magvető, (113.) 2007/3. 241-258.:

http://epa.oszk.hu/02100/02190/00211/pdf/KM_2007_03_241.pdf

Flusser, David: Jézus. Az ókori zsidó történelem és irodalom tükrében. Budapest: Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó. [1995] 81-144.

Flusser, David: Judaizmus a második templom korában. Qumrán és az apokalipszis. Budapest: Múlt és Jövő Kiadó. ([Sorozatszím:] Múlt és Jövő Könyvek – Zsidó tudományok.) [2007.] 169-238., 261-270., 279-312. [F]

Gábor György: A bárka és utasai. Zsidóság és kereszténység, történelem és emlékezet. Budapest: Orpheusz Könyvkiadó. 1996. 89-150, 170-183, 192-211. [F]

Hainthaler, Theresia: A görög gondolatiság a korai kereszténységben. A kereszténység „hellenizálása”? In: Vigilia, (69.) 2004/4. 271-282.:

http://epa.oszk.hu/02900/02970/00764/pdf/EPA02970_vigilia_2004_04_271-282.pdf

Hengel, Martin: Az őskeresztény történelem döntő korszaka. Az egyetemes misszió felé vezető út. In: Uő.: Őskeresztény történetírás. Budapest: Kálvin János Kiadó. 2010. 162-183.

Jakab Attila: Philon öröksége. Az alexandriai hellenista zsidóság szellemi hagyatéka a keresztény teológiában. In: Vigilia, (69.) 2004/4. 264-270. [F] =

http://epa.oszk.hu/02900/02970/00764/pdf/EPA02970_vigilia_2004_04_264-270.pdf

Nagy Antal Mihály: Örök Szövetség. Sárospatak: A Sárospataki Református Kollégium Theológiai Akadémiájának kiadványai. 7. 1997. [2., bővített kiadás.] 240-282., 304-315.

Vass György SJ: Történelmi valóság és vallásos értelmezés. Megjegyzések Vermes Géza könyveihez. In: Mérleg, (38.) 2002/3. 315-325. [F] =

http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/vass_gyorgy_megjegyzesek_vermes_geza_konyveihez_merleg_02_3_315-325.pdf

Vermes Géza: A hit és a történelem Jézusa különböző. Vita Joseph Ratzingerrel. In: Mérleg: (43.) 2007/3. 292-300.

Vermes Géza: Jézus változó arcai. In: Mérleg, (36.) 2000/4. 444-451.

Vermes Géza: Válasz P. Vass Györgynek. In: MÉRLEG, (38.) 2002/3. 325-326.:

http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/vermes_valasz_p_vass_gyorgynek_merleg_02_3_325-326.pdf

Wess, Paul: A János-evangélium és a Filippi levél sem tanúsítja Jézus Krisztus Isten voltát. In: MÉRLEG, 2009/1-2. 142-150.

➤ **Paul Wess és Puskás Attila** vitája a tanulmány állításairól. In: MÉRLEG, 2009/1-2. 150-180.

[F] = [A két rész egy dokumentumba fűzve:](#)

http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/wess_paul-puskas_attila_vita_jezus_isten_voltarol_merleg_09_1-2.pdf

Wess, Paul: Jézus nem volt görög. In: MÉRLEG-online, 2014. június 24. [F] = <http://www.merleg-digest.eu/jezus-nem-volt-gorog/>

Wright, Tom: Pál, Jézus és a kereszténység. In: Uő.: Az én evangéliumom szerint. Mit mondott Pál valójában? Budapest: Kálvin János Kiadó. 2018. 185-204.

Xeravits Géza: Zsidóság és hellenizmus. Néhány pillanatkép. In: Vigilia, (69.) 2004/4. 256-263

[F] = http://epa.oszk.hu/02900/02970/00764/pdf/EPA02970_vigilia_2004_04_256-263.pdf

Zsengellér József: Test és lélek. Jézus feltámadása és a zsidó feltámadáshit interakciója a hellenisztikus-római korban. In: Vigilia, (69.) 2004/4. 247-255. [F] =

http://epa.oszk.hu/02900/02970/00764/pdf/EPA02970_vigilia_2004_04_247-255.pdf

2. A ZSIDÓSÁG VILÁGA

Buber, Martin: Góg és Magóg. Haszid krónika. Budapest: Bábel Kiadó. 1999. *Feladat:* legalább két további elbeszélés írásbeli ismertetése.

Scholem, Gershom: A kabbala helye az európai szellemtörténetben. Válogatott írások I-II. Budapest: Atlantisz. (A kútnál.) 1995. I.: 83-130., II.: 201-257. [F]

Stemberger, Günter: A zsidó irodalom története. Budapest: Osiris Kiadó. 2001. 95-121., 158-178. [F]

3. KERESZTÉNYSÉG, EGYHÁZAK – ZSIDÓSÁG ÉS ANTISZEMITIZMUS

Chrispinus, Gilbertus: Egy zsidó és egy keresztény disputája a keresztény hitről. Fordította, jegyzetekkel ellátta, és a bevezető tanulmányt írta: Dér Katalin. Budapest: József Műhely Kiadó. [s.a.] [F]

Dasberg, L.: Szemet szemért, fogat fogért! In: Majsai Tamás: Zsidóság, egyházak, teológia. Budapest: Wesley János Lelkészképző Főiskola. (WJLF Tanulmányok. 2.) 1998. 25-34.:

http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/dasberg_l_szemet_szemert_fogat_fogert_in_majsai_zsidosag_ii.pdf

Endreffy Zoltán: Az antijudaizmustól az antiszemitizmusig. In: A holokauszt Magyarországon európai perspektívában. (Szerk.: Molnár Judit.) Budapest: Balassi Kiadó. 2005. 205-215. [F] =

http://www.hdke.hu/files/csatolmanyok/13_EndreffyZoltan_AzAntijudaizmustol_AAntiszemitizmusig.pdf

Kertész, David I.: A pápák a zsidók ellen. A Vatikán szerepe az újkori antiszemitizmus kibontakozásában. Budapest: Ulpius-ház Könyvkiadó. 2003. [Orig.: 2001.] 171-303. [F]

LUTHER, KÁLVIN ÉS A REFORMÁTOROK A ZSIDÓSÁGRÓL:

Csepregi Zoltán: Zsidómisszió, vérvád, hebraisztika. Ötven forrás a reformáció és a zsidóság kapcsolatának kérdéséhez. Budapest: Luther Kiadó. 2004. 1-63. [F];

OLVASANDÓ DOKUMENTUMOK: 14., 22., 32., 37., 47., 49-50. =

http://medit.lutheran.hu/sites/medit2.lutheran.hu/files/medit/csepregi_zoltan_zsidomisszio_vervad_hebraisztika.pdf

Röck Gyula: Zsidó volt-e Jézus. Dombóvár: Bagó Mihály Könyvkiadó. [„A magyar múlt eltitkolt évezredei” c. sorozatban] 1943. [Reprint: 2001.] [F]

4. AZ ANTISZEMITIZMUS TÖRTÉNETÉHEZ

A nagy per (zsidókérdés). Budapest: Soli Deo Gloria kiadás. 1933. 7-25., 44-72., 78-110.:

http://mtdaportal.extra.hu/books/a_nagy_per.pdf

Bibó István: Zsidókérdés Magyarországon 1944 után. In: Zsidókérdés, asszimiláció, antiszemitizmus. Tanulmányok a zsidókérdésről a huszadik századi Magyarországon. (Sajtó alá rendezte: Hanák Péter.) Budapest: Gondolat Kiadó. 1984. 117-294. [F] =

<http://mek.niif.hu/02000/02043/html/362.html>

Karády Viktor: Iskolarendszer és felekezeti egyenlőtlenségek Magyarországon. (1867-1945). Budapest: Replika Kör. 1997. 95-143. [F]

Katz, Jakob: Az előítélettől a tömeggyilkosságig. Budapest: Osiris Kiadó. (Osiris könyvtár. Judaica) 2001. Különösen: 7-79., 425-459.

Sartre, Jean-Paul: Elmékedések a zsidókérdésről. Budapest: Göncöl Kiadó. [s.a.] [reprint kiadás; eredeti francia editio: 1954] [F]

Sartre, Jean-Paul: Vádirat az antiszemitizmus ellen. In: A modern antiszemitizmus. (Szerk.) Kovács András. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 1999. 219-223.

5. MISCELLANEA

Lapide, Pinchas: Húsvétvasárnap – egy zsidó szemével. In: Mérleg, (31.) 1995/1. 40-44. [F] =

http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/lapide_husvetvasarnap_-_egy_zsido_szemevel_merleg_95_40-44.pdf

N. Varga Rita: Antiszemitizmus és szektaellenesség. In: Azonosság és különbözőség. Tanulmányok az identitásról és az előítéletről. (Szerk.: Erős Ferenc) Budapest: Scientia Humana. 1996. 162-181.

Totok, William: Mircea Eliade generációja a román fasizmus büvkörében. In: Magyar Filozófiai Szemle, (41.) 1997/1-3. 274-291.: http://minerva.elte.hu/mfsz/MFSZ_9613/TOTOK.pdf

*

SEGÉDLETEK

KÉZIKÖNYVEK, BIBLIOGRÁFIÁK, EGYÉB TANULMÁNYI QUELLÉK

Allerhand, Jacob: A zsidóság története. Az első szentély pusztulásától a Talmud lezárásáig bibliai bevezetéssel. Budapest: MIOK. (Alef-könyvek). 1987.

Attias, Jean-Christophe – Benbassa, Esther: A zsidó kultúra lexikona. Budapest: balassi Kiadó. [2003.]

Gonda László: A zsidóság Magyarországon 1526-1945. Budapest: Századvég. 1992.

Johnson, Paul: A zsidók története. Budapest: Európa Könyvkiadó. 2005.

ÖKUMENÉTHEOLÓGIA ÉS INTERCULTURALITÁS TANSZÉK

WESLEY JÁNOS LELKÉSZKÉPZŐ FŐISKOLA

John Wesley Theological College

Theológus és Lelkész Szak

Romák a magyar történetírásban. Bibliográfia és digitális szövegtár. (Összeállította: Binder Mátvás.) [T.n.a.q.: 2013.] =

https://kisebbsgkutato.tk.mta.hu/uploads/files/ROMAK_A_MAGYAR_TOERTENETIRASBAN_bibliografia.pdf

Untermann, Alan: Zsidó hagyományok lexikona. Budapest: helikon Kiadó. 1999. [Orig.: 1997.]

Zsidó lexikon. Szerkesztette: Újvári Péter. Budapest: Zsidó Lexikon. 1929. [Reprint: 1987.]

Webs elérhetősége: <http://mek.niif.hu/04000/04093/html/index.htm>

• **A ZSIDÓ ÜNNEPEKHEZ:**

Babits Antal: Zsidó ünnepek. Budapest: Ikva Könyvkiadó. 1989.

Hahn István: Zsidó ünnepek és népszokások. Budapest: Makkabi. 1995.

Vries, Simon Philip de: Zsidó rítusok és jelképek. Budapest: Talentum. 2000.

Önálló WEB-quellék:

CENTROPA. A magyar zsidóság 20. századi története képekben és személyes történetekben elbeszélve. = <http://www.centropa.org/hu>

A magyar társadalomtudományok digitális archivuma/Zsidókérdés:

http://mtdportal.extra.hu/Bokk_zsidokerdes.html